Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MIHALA BOBEKA [*MICHAL BOBEK*] SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 29. aprīlī[1]

Lieta C-852/19

Spetsializirana prokuratura
pret
Ivan Gavanozov

(*Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināllietu tiesa, Bulgārija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Direktīva 2014/41/ES – Eiropas izmeklēšanas rīkojums – Kratīšana personas dzīvojamās un uzņēmuma telpās un aresta uzlikšana konkrētai mantai – Attiecīgās personas kā liecinieka nopratināšana – Tiesiskās aizsardzības līdzekļu trūkums izdevējvalstī – Patiesa sadarbība – Savstarpēja uzticēšanās

I. Ievads

1. Bulgārijā pret *Ivan Gavanozov* ir sākts kriminālprocess par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar pievienotās vērtības nodokli (PVN). Šķiet, ka šie nodarījumi ir saistīti ar pastkastītes uzņēmumiem, tostarp Čehijā reģistrētu uzņēmumu un tā pārstāvi, kurš tagad ir liecinieks kriminālprocesā.

2. *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināllietu tiesa, Bulgārija), iesniedzējtiesa pamatlietā, izdeva rīkojumu veikt kratīšanu Čehijas uzņēmuma telpās, kratīšanu liecinieka dzīvesvietā, izņemt konkrētus dokumentus, ja tādi tur tiek atrasti, un nopratināt liecinieku, izmantojot videokonferenci. Tā kā šie pierādījumi jāiegūst Čehijā, iesniedzējtiesa uzskata, ka ir jāizdod Eiropas izmeklēšanas rīkojums (EIR).

3. Tomēr Bulgārijas tiesību akti neparedz nekādus tiesiskās aizsardzības līdzekļus ne valsts izmeklēšanas pasākuma, ne uz tā pamata izdota EIR apstrīdēšanai. Tā kā valsts tiesību sistēma neparedz nekādus efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus, lai apstrīdētu kratīšanas un aresta uzlikšanas mantai tiesiskumu, Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk tekstā – "ECT") ir konstatējusi, ka attiecīgā dalībvalsts atkārtoti pārkāpj Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (turpmāk tekstā – "ECTK") 13. pantā noteiktos obligātos standartus. Vai šādā kontekstā *pilnīgs* tiesiskās aizsardzības līdzekļu trūkums *izdevējā* dalībvalstī ir saderīgs ar Direktīvu 2014/41/ES par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās[2] un Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (turpmāk tekstā – "Harta")?

[1] Oriģinālvaloda – angļu.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 3. aprīļa Direktīva (OV 2014, L 130, 1. lpp.).

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

4. Direktīvas 2014/41 22. apsvērumā ir noteikts: "EIR apstrīdēšanai pieejamajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem vajadzētu būt vismaz līdzvērtīgiem tiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kādi attiecībā uz konkrēto izmeklēšanas pasākumu būtu pieejami lietā attiecīgajā valstī. Dalībvalstīm atbilstīgi saviem tiesību aktiem būtu jānodrošina šādu tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērojamība, tostarp – laikus informējot visas ieinteresētās puses par iespējām tos izmantot un par to izmantošanas veidiem. [..]"

5. Direktīvas 2014/41 1. panta 4. punktā ir noteikts:

"Šī direktīva nemaina pienākumu ievērot pamattiesības un tiesību principus, kas noteikti LES 6. pantā, tostarp to personu tiesības uz aizstāvību, pret kurām uzsākts kriminālprocess, un tā neskar nekādus tiesu iestāžu pienākumus šajā ziņā."

6. Direktīvas 11. pantā ir uzskaitīti neatzīšanas vai neizpildes pamati. Tā 1. punkta f) apakšpunktā ir paredzēts, ka EIR atzīšanu vai izpildi var atteikt, ja "pastāv būtiski iemesli, kas liek ticēt, ka EIR norādītā izmeklēšanas pasākuma izpilde būtu pretrunā ar izpildvalsts pienākumiem saskaņā ar LES 6. pantu un [H]artu".

7. Tās pašas direktīvas III nodaļas "Izpildvalsts procedūras un drošības pasākumi" 14. panta virsraksts ir "Tiesiskās aizsardzības līdzekļi". Panta formulējums ir šāds:

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas ir līdzvērtīgi tiem, kuri būtu pieejami līdzīgā vietējā lietā, ir piemērojami izmeklēšanas pasākumiem, kas norādīti EIR.

2. EIR izdošanas materiālos iemeslus var apstrīdēt tikai ceļot prasību izdevējvalstī, neskarot pamattiesību ievērošanas garantijas izpildvalstī.

3. Ja tas neapdraudētu izmeklēšanas noslēpuma ievērošanu, kā paredzēts 19. panta 1. punktā, izdevējiestāde un izpildiestāde veic attiecīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek sniegta informācija par iespējām, kas pieejamas saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, prasīt tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kad tie kļūst piemērojami, turklāt laikus, lai nodrošinātu, ka tos var efektīvi izmantot.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka termiņi tiesiskās aizsardzības līdzekļa prasīšanai [izmantošanai] ir tādi paši kā tie, kas ir nodrošināti līdzīgās vietējās lietās, un tiek piemēroti tādā veidā, kas garantē, ka attiecīgas personas var efektīvi izmantot šos tiesības aizsardzības līdzekļus.

5. Izdevēj[a] iestāde un izpildiestāde viena otru informē par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas tiek prasīti [izmantoti], lai apstrīdētu EIR izdošanu, atzīšanu vai izpildi.

6. Juridiska apstrīdēšana neaptur izmeklēšanas pasākuma izpildi, ja vien tam nav šādu seku līdzīgās vietējās lietās.

7. Izdevējvalsts ņem vērā sekmīgu EIR atzīšanas vai izpildes apstrīdēšanu saskaņā ar tās tiesību aktiem. Neskarot valstu procesuālos noteikumus, dalībvalstis nodrošina, lai kriminālprocesā

izdevējvalstī, novērtējot pierādījumus, kas iegūti ar EIR palīdzību, tiktu ievērotas tiesības uz aizstāvību un tiesvedības taisnīgums."

B. Bulgārijas tiesības

8. *Zakon za Evropeyskata zapoved za razsledvane* (Likums par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, turpmāk tekstā – "*ZEZR*") (*DV* Nr. 16, 20.2.2018.) 6. panta 1. punktā ir paredzēti "Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošanas nosacījumi":

"Kompetentā iestāde atbilstoši 5. panta 1. punktam pēc konkrētā gadījuma izvērtēšanas izdod Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, ja ir ievēroti šādi nosacījumi:

1. Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošana ir nepieciešama un atbilstoša, ņemot vērā kriminālprocesa mērķi; šajā gadījumā jāievēro aizdomās turētā vai apsūdzētā tiesības.

2. Šādā situācijā izmeklēšanas un citus procesuālos pasākumus, kuru veikšanai tiek izdots Eiropas izmeklēšanas rīkojums, ar tādiem pašiem nosacījumiem var veikt saskaņā ar Bulgārijas tiesību aktiem."

9. Neviens *ZEZR* noteikums neparedz iespēju apstrīdēt EIR izdošanu.

10. *Nakazatelno-protsesualen kodeks* (Kriminālprocesa kodekss, turpmāk tekstā – "*NPK*") (*DV* Nr. 86/05, redakcijā, kas piemērojama rīkojuma par prejudiciālā jautājuma uzdošanu laikā, *DV* Nr. 83/19) 161. panta 3. punktā ir paredzēts, ka "tiesvedībā kratīšanu un aresta uzlikšanu mantai veic saskaņā ar tās tiesas nolēmumu, kura izskata lietu".

11. *NPK* 341. panta 3. punktā ir izslēgta iespēja pārsūdzēt citus tiesas nolēmumus, kā tikai īpaši uzskaitītos. Tādējādi *NPK* neparedz iespēju apstrīdēt rīkojumus par liecinieku nopratināšanu vai par dzīvojamo un uzņēmuma telpu kratīšanu un aresta uzlikšanu mantai.

12. Iesniedzējtiesa tālāk paskaidro, ka persona, uz kuru attiecas kratīšana un aresta uzlikšanu mantai, vai nopratināmais liecinieks nevar apstrīdēt lēmumu, jo viņš nav tiesvedības dalībnieks. Tā atsaucas uz *NPK* 318. panta 1. punktu, saskaņā ar kuru "tiesvedību apelācijas tiesā sāk, pamatojoties uz prokurora protestu vai lietas dalībnieka sūdzību". *NPK* 253. pants paredz, ka lietas dalībnieki tiesvedībā ir prokurors, apsūdzētais un aizstāvis, privātās apsūdzības uzturētājs un aizstājošās privātās apsūdzības uzturētājs, civilprasītājs un civilatbildētājs.

III. Fakti, tiesvedība valsts tiesās un prejudiciālie jautājumi

13. *I. Gavanozov* tiek apsūdzēts par organizētas noziedzīgas grupas vadīšanu, kuras mērķis esot apiet PVN summas aprēķināšanu un maksāšanu īpaši lielā apmērā. Šajā kontekstā tiek uzskatīts, ka Čehijas uzņēmums ir izrakstījis četrus viltotus rēķinus par piegādēm, kas faktiski nebija notikušas.

14. Tiesvedības pirmstiesas posmā netika veikti nekādi izmeklēšanas pasākumi, lai iegūtu pierādījumus pret minēto Čehijas uzņēmumu vai liecinieku, kurš ir šīs firmas pārstāvis. Tomēr tika konstatēts, ka *I. Gavanozov* un liecinieks bija sazinājušies ar tulka starpniecību vai angļu valodā, jo neviens no viņiem nepārvaldīja otra dzimto valodu.

15. Lai gan liecinieks divas reizes tika aicināts ierasties tiesā, viņš neieradās un norādīja, ka neesot brīvs. Tā vietā viņš sniedza paziņojumu čehu valodā, apgalvojot, ka darījumu attiecībās ar *I. Gavanozov* viņš valodas barjeras dēļ bija pieaicinājis tulku. Liecinieks neieradās arī uz nākamo tiesas sēdi un nepaziņoja, kad viņš varētu ierasties.

16. Lietas materiālos iesniedzējtiesā ietilpst tikai bulgāru valodā sagatavots ekskluzīvas pārstāvības līgums starp *I. Gavanozov* un Čehijas uzņēmumu (kuru pārstāv liecinieks). Šo līgumu ir parakstījis liecinieks, un tas ir apliecināts ar Čehijas uzņēmuma zīmogu.

17. Iesniedzējtiesa nolēma, ka ir jāiegūst jauni pierādījumi par *I. Gavanozov* un liecinieka faktiskajām attiecībām. Tādēļ iesniedzējtiesa noteica šādus izmeklēšanas pasākumus:

– veikt kratīšanu Čehijas uzņēmuma telpās un uzlikt arestu mantai, lai noskaidrotu, vai starp minētā Čehijas uzņēmuma dokumentiem ir atrodams ekskluzīvās pārstāvības līgums un vai ir sagatavoti dokumenti saistībā ar šā līguma izpildi;

– veikt kratīšanu liecinieka dzīvoklī un uzlikt arestu mantai, lai noskaidrotu, vai liecinieks savā dzīvesvietā glabā dokumentus, kuri attiecas uz viņam inkriminēto darbību;

– nopratināt liecinieku ar videokonferences zvana starpniecību, jo viņš izvairās ierasties uz nopratināšanu Bulgārijā, argumentējot, ka viņš nevar ierasties, jo jau iepriekš esot uzņēmies veikt citus pienākumus.

18. Saskaņā ar valsts tiesībām šis tiesas nolēmums ir galīgs, un to nevar apstrīdēt ne lietas dalībnieki, ne attiecīgās personas, proti, ne Čehijas uzņēmums, ne liecinieks.

19. Ņemot vērā, ka izmeklēšanas pasākumi saskaņā ar to teritoriālo jurisdikciju ir jāveic Čehijas iestādēm, iesniedzējtiesa uzskata par nepieciešamu izdot EIR, lai veiktu kratīšanu un uzliktu arestu mantai Čehijas uzņēmuma telpās un liecinieka mājās, kā arī lai nopratinātu minēto liecinieku. Tomēr iesniedzējtiesa apšauba valsts tiesību aktu saderību ar ES tiesībām, jo minētie tiesību akti neparedz nekādus tiesiskās aizsardzības līdzekļus EIR izdošanas apstrīdēšanai.

20. Šajā faktiskajā un juridiskajā kontekstā *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināllietu tiesa, Bulgārija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“Vai valsts tiesiskais regulējums, kurā nav paredzēti tiesību aizsardzības līdzekļi, lai apstrīdētu tāda Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošanu, kas attiecas uz kratīšanu dzīvojamās un uzņēmuma telpās, aresta uzlikšanu konkrētai mantai un liecinieka nopratināšanu, ir saderīgs ar Direktīvas [2014/41] 14. panta 1.–4. punktu, 1. panta 4. punktu un 18. un 22. apsvērumu, kā arī Hartas 47. un 7. pantu, lasot tos kopā ar [ECTK] 13. un 8. pantu?

Vai šādos apstākļos var izdot Eiropas izmeklēšanas rīkojumu?”

21. Rakstveida apsvērumus iesniedza Čehijas, Francijas, Itālijas un Austrijas valdības, kā arī Eiropas Komisija.

IV. Novērtējums

22. Šie secinājumi ir strukturēti šādi. Sākumā es precizēšu Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punkta darbības jomu: vai šis noteikums patiešām ir piemērojams gan izpildes, gan izdevējai dalībvalstij? (A) Pēc tam es pievērsīšos tiesiskās aizsardzības līdzekļu būtībai, kas nepieciešama saskaņā ar šo noteikumu un Hartas 47. pantu, ņemot vērā ECTK un ECT judikatūrā noteiktos obligātos standartus (B). Tikai pēc šo precizējumu veikšanas es varēšu pievērsties galvenajam jautājumam, ko šajā lietā izvirzījusi iesniedzējtiesa: kādas sekas izdevējiestādei varētu radīt tas, ka tās valsts tiesībās nav ievēroti ECTK noteiktie obligātie standarti, kā iepriekš vairākkārt ir konstatēts ECT judikatūrā (C)?

23. Var piebilst, ka par Direktīvas 2014/41 14. pantu jau bija lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniedza tā pati iesniedzējtiesa, kas lietā *Gavanozov*[3]. Tomēr savā atbildē tajā lietā Tiesa nolēma koncentrēties uz veidu, kādā izdevējiestādei jāaizpilda EIR veidlapa. Atšķirībā no ģenerāladvokāta[4] Tiesa neanalizēja Direktīvas 2014/41 14. panta tiešo ietekmi.

A. Vai Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punkts attiecas uz izdevēju valsti?

24. Jāatzīmē, ka Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punktā nav norādīts, vai tajā ietvertais pienākums ir adresēts izdevējai valstij vai izpildvalstij. Tajā ir atsauce uz *dalībvalstīm*, kurām ir jānodrošina, ka tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas ir *līdzvērtīgi* tiem, kuri būtu pieejami līdzīgā vietējā lietā, ir piemērojami izmeklēšanas pasākumiem, kas norādīti EIR. Direktīvas 2014/41 22. apsvērums attiecībā uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ir izteikts tikpat vispārīgi, norādot, ka "EIR apstrīdēšanai pieejamajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem vajadzētu būt vismaz līdzvērtīgiem tiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kādi attiecībā uz konkrēto izmeklēšanas pasākumu būtu pieejami lietā attiecīgajā valstī. [..]."

25. Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punkts ir līdzīgs tā paša panta 4. punktam, kas arī ir adresēts "dalībvalstīm", kā arī nosaka pienākumu noteikt līdzvērtīgus un efektīvus termiņus, kas piemērojami tiesiskās aizsardzības līdzekļiem. Tajā pašā laikā 6. punkts neatsaucas uz kādu konkrētu dalībvalsti, un šķiet, ka tas ir arī vispārīgi piemērojams. Tādējādi šie punkti atšķiras no pārējiem 14. panta punktiem, proti, 2., 3., 5. un 7. punkta, kas skaidri attiecas gan uz izpildvalsti, gan izdevēju valsti (2., 3. un 5. punkts), vai tikai uz izdevēju valsti (7. punkts).

26. Ņemot vērā Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punkta formulējuma vispārīgo raksturu un citu precīzāku terminu izmantošanu tajā, var rasties šaubas par to, uz kuru valsti – izpildvalsti vai izdevēju valsti – šis noteikums attiecas. Šīs šaubas var pastiprināt arī Direktīvas 2014/41 struktūra un loģika.

27. Pirmkārt, Direktīvas 2014/41 14. pants ir iekļauts III nodaļā, kuras nosaukums ir "Izpildvalsts procedūras un drošības pasākumi". Tomēr Direktīvas 2014/41 noteikumi, kas galvenokārt attiecas uz *izdevēju valsti*, ir atrodami direktīvas II nodaļā ar nosaukumu "Izdevējvalsts procedūras un drošības pasākumi". Kāda ir loģika, nosakot pienākumus attiecībā uz izdevēju dalībvalstu tiesiskās aizsardzības līdzekļiem direktīvas sadaļā, kas attiecas uz izpildes dalībvalsti?

3 Spriedums, 2019. gada 24. oktobris (C-324/17, EU:C:2019:892).

4 Ģenerāladvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] secinājumi lietā *Gavanozov* (C-324/17, EU:C:2019:312).

28. Otrkārt, ir diezgan grūti saprast, ko tieši pienākums sniegt *līdzvērtīgus* tiesiskās aizsardzības līdzekļus nozīmētu *izdevējai* dalībvalstij. Attiecīgās dalībvalsts noteiktie izmeklēšanas pasākumi, visticamāk, automātiski ir līdzvērtīgi, jo parasti tie vispirms visdrīzāk būs pieņemti valsts tiesību akta veidā. Vai arī pastāv neizteikts pieņēmums, ka varētu būt tādas dalībvalstis, kuras skaidri atkāpjas no savas valsts standarta tiesiskās aizsardzības līdzekļu sistēmas tikai apstākļos, kad tās izdod EIR, lai efektīvi diskriminētu izmeklēšanas pasākumus (un pazemināt savu aizsardzību attiecībā uz tiem), kas jāveic citās dalībvalstīs?

29. Ir visai grūti iedomāties šādu scenāriju. Turklāt saskaņā ar Direktīvas 2014/41 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu izdevēja valsts var izdot EIR tikai tad, ja "EIR norādīto izmeklēšanas pasākumu(-us) tādos pašos apstākļos būtu iespējams norīkot līdzīgā vietējā lietā". Tāpēc uz šiem pasākumiem principā jau attiecas valsts tiesiskās aizsardzības līdzekļu režīms, ja šādi tiesiskās aizsardzības līdzekļi pastāv.

30. Tādējādi loģiskā un strukturālā ziņā Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punktam būtu lielāka jēga, ja tas būtu piemērojams izpildītājām dalībvalstīm. Savstarpējās atzīšanas sistēmā līdzvērtības garantijas parasti ir piemērojamas izpildes dalībvalstīm, ne tik daudz izdevējām dalībvalstīm. Attiecībā uz pēdējām līdzvērtības prasība šķiet mazliet apļveida.

31. Tomēr šķiet, ka visas ieinteresētās puses šajā tiesvedībā netieši pieņem sākotnējo pieņēmumu, ka Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punkts ir piemērojams dalībvalstīm, kuras rīkojas *abās pusēs*: kā *izpildes* dalībvalsts vai kā *izdevēja* dalībvalsts. Turpmāk minēto iemeslu dēļ es arī varu pieņemt šo pieeju kā sākumpunktu.

32. Pirmkārt un, iespējams, vistiešāk, runa ir par valodu un sintaksi: sākotnēji "dalībvalstis" bez jebkādiem turpmākiem ierobežojumiem visnotaļ dabiski ir jāinterpretē gan kā izpildvalsts, gan kā izdevēja valsts.

33. Turklāt, kā norādīts iepriekš šo secinājumu 25. punktā, Direktīvas 2014/41 14. pants dažādos tā punktos īpaši atsaucas uz *izpildes* vai *izdevēju* dalībvalsti vai *izpildes* un *izdevējām* iestādēm. Līdzīgi, izmantojot sistemātisku analoģiju, Pamatlēmuma par iesaldēšanas rīkojumiem [5] un Pamatlēmuma par Eiropas pierādījumu iegūšanas rīkojumu [6] attiecīgajos noteikumos par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ir atsauce uz *dalībvalstīm*, pirms skaidri tiek norādīti tiesiskās aizsardzības aspekti, kas bija jāizmanto attiecīgi izdevējā valstī un izpildvalstī. Līdzīgs modelis ir izmantots Regulā (ES) 2018/1805 par iesaldēšanas rīkojumu un konfiskācijas rīkojumu savstarpējo atzīšanu [7]. Tās 33. panta virsraksts ir "Tiesiskās aizsardzības līdzekļi pret iesaldēšanas rīkojuma vai konfiskācijas rīkojuma atzīšanu un izpildi *izpildes valstī*" [8]. Tāda pati pieeja bija izmantota pirms šīs regulas spēkā esošā tiesību akta tekstā [9].

34. Tādējādi šķiet, ka tad, kad ES likumdevējs vēlējās izteikties skaidri un patiešām nošķirt izdevēju un izpildes dalībvalsti, tas ļoti labi spēja to izdarīt. Tas, ka Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punktā (un arī 14. panta 4. punktā) ES likumdevējs izvēlējās lietot vispārīgāku terminu "dalībvalstis", šķiet, norāda uz nodomu iekļaut *gan* izdevēju valsti, *gan* izpildvalsti, neraugoties uz

[5] 11. pants "Tiesiskās aizsardzības līdzekļi" Padomes 2003. gada 22. jūlija Pamatlēmumā 2003/577/TI par to, kā Eiropas Savienībā izpilda īpašuma vai pierādījumu iesaldēšanas rīkojumus (OV 2003, L 196, 45. lpp.).

[6] 18. pants "Tiesiskās aizsardzības līdzekļi" Padomes 2008. gada 18. decembra Pamatlēmumā 2008/978/TI par Eiropas pierādījumu iegūšanas rīkojumu nolūkā iegūt priekšmetus, dokumentus un datus, ko izmantot tiesvedībai krimināllietās (OV 2008, L 350, 72. lpp.).

[7] Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 14. novembra Regula (OV 2018, L 303, 1. lpp.).

[8] Mans izcēlums.

[9] Padomes 2006. gada 6. oktobra Pamatlēmuma 2006/783/TI par savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu konfiskācijas rīkojumiem 9. pants (OV 2006, L 328, 59. lpp.).

III nodaļas nosaukumu [10]. Turklāt, ja šī nodaļa spēj ietvert noteikumus, kuri tieši attiecas uz *izdevēju valsti*, neraugoties uz to, ka tās virsraksts attiecas tikai uz *izpildvalsti*, tad tajā pašā nodaļā noteikti var ietvert arī noteikumus, kas attiecas *gan* uz izdevēju valsti, *gan* uz izpildvalsti, kuras kopumā apzīmē ar terminu "*dalībvalstis*".

35. Otrkārt, to, ka Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punktu var attiecināt arī uz izdevēju dalībvalsti, vienlīdz var secināt no minētās direktīvas 14. panta 2. punkta. Šie divi punkti rada "jurisdikcijas sadalījumu". Lai gan 14. panta 1. punktā ir noteikts vispārējs pienākums nodrošināt līdzvērtīgus tiesiskās aizsardzības līdzekļus, 14. panta 2. punktā ir paredzēts, ka EIR izdošanas *materiālo* iemeslu pārskatīšana ir *izdevējas valsts* ziņā.

36. Tas, ka materiālo iemeslu pārskatīšanu var veikt tikai izdevēja dalībvalsts, ir pilnīgi loģiski. Tomēr, ja Direktīvas 2014/41 14. panta 2. punkts būtu jālasa kā jurisdikcijas *izslēgšanas* klauzula (neļaujot izpildes dalībvalstij veikt materiālo iemeslu pārskatīšanu tiesā), vai tas nenozīmētu arī sākotnēju pieņēmumu, ka pastāv kaut kāda veida pārskatīšanas iespējas izdevējā dalībvalstī? Pretējā gadījumā minētās direktīvas 14. panta 2. punkts nenozīmētu, ka "EIR izdošanas materiālos iemeslus var pārskatīt tikai izdevēja dalībvalsts", bet praksē drīzāk to, ka "neviens nevar veikt šādu pārskatīšanu", ja izdevējā valstī šāda pārskatīšana nepastāv. Izskatāmajā lietā 14. panta 2. punkts nozīmētu atgriezeniskās norādes spēkā neesamību. Risks, ko rada šāds lasījums, tādējādi var mudināt domāt, ka 14. panta 2. punkta (šaurāka) darbības joma un galvenie uzdevumi patiešām var nozīmēt, ka 14. panta 1. punktam jābūt plašākam un tas jāpiemēro gan izpildes, gan izdevējām dalībvalstīm.

37. Treškārt, to pašu secinājumu apstiprina arī Direktīvas 2014/41 galvenais mērķis. Kā atzīmēja Tiesa, šī direktīva, izmantojot vienkāršotu un efektīvāku sistēmu, kuras pamatā ir EIR kā vienots instruments, cenšas "veicināt un paātrināt tiesu iestāžu sadarbību, lai palīdzētu īstenot Savienības mērķi kļūt par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, pamatojoties uz augstu savstarpējo uzticību, kurai būtu jāpastāv starp dalībvalstīm" [11]. Pēdējais aspekts ir balstīts uz "atspēkojamu prezumpciju par to, ka pārējās dalībvalstis ievēro Savienības tiesības un it īpaši pamattiesības" [12]. Vienlaicīgā uzmanība, ko Direktīva 2014/41 pievērš tiesu iestāžu sadarbības efektivitātei un pamattiesību ievērošanai, ir pausta 1. panta 2. un 4. punktā. Lai gan 1. panta 2. punktā ir paredzēts pienākums izpildīt EIR, 1. panta 4. punktā ir atgādināta nepieciešamība ievērot pamattiesības.

38. Arī Direktīvas 2014/41 14. pants sekmē šo līdzsvaru, paļaujoties uz risinājumiem, kas jau pastāv attiecīgajās dalībvalstīs attiecībā uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem. Interpretējot šo pienākumu nodrošināt līdzvērtību kā piemērojamu gan izpildvalstij, gan izdevējai valstij, tādējādi attiecībā uz abām valstīm tiek saglabāts iepriekš minētais līdzsvars starp efektivitāti un pamattiesību aizsardzību. Pretējs risinājums, kas ietver 14. panta 1. punkta piemērošanu tikai izpildvalstij, atstātu – vismaz netieši – dalībvalstīm iespēju vājināt juridisko aizsardzību pret EIR salīdzinājumā ar līdzīgu vietēja mēroga situāciju.

39. Patiešām, kā jau minēts iepriekš 28. un 29. punktā, nav uzreiz skaidrs, kā un kāpēc izdevēja dalībvalsts apzināti diskriminētu tikai valsts mērogā noteiktus izmeklēšanas pasākumus un tos pašus pasākumus, ja tos izdotu kā EIR.

[10] Var piebilst, ka tajā faktiski ir teikts "*Izpildvalsts* procedūras un drošības pasākumi", nevis "Procedūras un drošības pasākumi izpildes *dalībvalstī*". Noteikti ir taisnība, ka tiesiskās aizsardzības pamatlīnija *izdevējā dalībvalstī* ir *izpildes dalībvalsts* garantijas veids. Mans izcēlums.

[11] Spriedums, 2020. gada 8. decembris, *Staatsanwaltschaft Wien* (Viltoti pārveduma rīkojumi) (C-584/19, EU:C:2020:1002, 39. punkts).

[12] Turpat, 40. punkts.

40. Tomēr jebkurai šādai diskriminācijai nav obligāti jābūt dalībvalsts *apzinātas* diferencēšanas rezultātam. Tā varētu vienkārši rasties valsts tiesību aktos noteiktu dažādu procesuālo režīmu dēļ, it īpaši, ja vispirms nav jāizdod atbilstošs procesuāls valsts tiesību akts, lai izdotu EIR. Tādā veidā līdzvērtības prasību patiešām varētu uzskatīt par tādu, kas nejauši neļauj attiecīgajai valstij uz EIR attiecināt nelabvēlīgāku tiesiskās aizsardzības režīmu salīdzinājumā ar tiem pašiem izmeklēšanas pasākumiem, ja tos veic vietējā līmenī, vienkārši tāpēc, ka tiem tiek piemērotas citas procesuālās normas. Tādā veidā līdzvērtības pienākuma mērķis ir novērst to, ka dalībvalstis vājina to personu tiesisko aizsardzību, uz kurām attiecas izmeklēšanas pasākumi saskaņā ar EIR, salīdzinājumā ar personām, uz kurām attiecas tikai vietēja mēroga izmeklēšanas pasākumi [13].

41. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punktā ir prasīts, lai attiecībā uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem gan izdevējā, gan izpildes dalībvalstī tiktu ievērots līdzvērtības nodrošināšanas pienākums, ja tādi tiesiskās aizsardzības līdzekļi pastāv.

42. Lai gan neviena no ieinteresētajām pusēm neuzdeva šo konkrēto jautājumu, es joprojām uzskatu, ka šis sākotnējais secinājums ir diezgan nozīmīgs. Tikai tad, ja Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punkts ir piemērojams arī izdevējai dalībvalstij, šis īpašais tiesiskās aizsardzības jautājums attiecīgajā valstī ietilpst ES tiesību darbības jomā Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, tādējādi izraisot visas Hartā noteiktās garantijas, ieskaitot tās 47. pantu. Ja tas tā nebūtu, tad varētu uzskatīt, ka Direktīva 2014/41 vispār neregulē tiesiskās aizsardzības līdzekļus izdevējā dalībvalstī, un līdz ar to Harta arī nebūtu piemērojama šim konkrētajam jautājumam.

43. Tomēr secinājums, ka Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punkts ir piemērojams tiesību aizsardzības līdzekļiem izdevējā dalībvalstī, diezgan maz pasaka par vajadzīgo tiesiskās aizsardzības līdzekļu konkrēto raksturu. Tādējādi šis jautājums ir saistīts ar konkrētu tiesiskās aizsardzības līdzekli, kas saskaņā ar Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punktu saistībā ar Hartas noteikumiem ir jānodrošina izsniedzējām dalībvalstīm.

B. Kas ir tiesiskās aizsardzības līdzeklis saskaņā ar Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punkta noteikumiem?

44. Attiecībā uz pienākumu, kas dalībvalstīm noteikts tiesiskās aizsardzības līdzekļu jomā, Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punkta formulējums ir diezgan skaidrs. Tas šo pienākumu ierobežo līdz *līdzvērtības* prasībai, kā norādījušas Čehijas, Francijas un Austrijas valdības, kā arī Komisija [14].

1. Standarta izcelsme: izmeklēšanas pasākumu daudzveidība un raksturs

45. Līdzvērtības nodrošināšanas prasība, šķiet, rodas no grūtībām, kas atzītas sagatavošanas darbos, nosakot detalizētāku risinājumu, kurā tiktu ņemti vērā dažādie tiesiskās aizsardzības režīmi, kas valsts līmenī pastāv dažādiem izmeklēšanas pasākumiem, uz kuriem bija jāattiecas jaunajai direktīvai. Minētās direktīvas paskaidrojuma rakstā tika norādīts, ka pierādījumu

[13] Līdzīgi Pamatlēmumam par Eiropas pierādījumu iegūšanas rīkojumu, kura 18. panta 2. punktā par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ir skaidri noteikts *izdevējvalsts* līdzvērtības nodrošināšanas pienākums. Skat. iepriekš 6. zemsvītras piezīmi.

[14] Skat. arī spriedumu, 2020. gada 8. decembris, *Staatsanwaltschaft Wien* (Viltoti pārveduma rīkojumi) (C-584/19, EU:C:2020:1002, 60. punkts).

vākšanas jomā ir būtiskas atšķirības valstu sistēmās, un uzsvērta nepieciešamība uzlabot sadarbību šajā jomā, neietekmējot būtiskus aspektus vai atšķirības valstu sistēmās. Šā iemesla dēļ "nebija pareizi paredzēt [..] vienotu tiesiskās aizsardzības režīmu [..]" [15].

46. Patiešām, pretēji tiesību aktiem, kuri bija spēkā pirms šīs direktīvas un kuru darbības joma bija šaurāka [16], Direktīvu 2014/41 principā piemēro visiem izmeklēšanas pasākumiem [17]. Daži no šiem pasākumiem var būt piespiedu, citi – nevar. Daži var tikt veikti pilnīgā atklātībā, bet citi pēc definīcijas var būt slēpti. Pati Direktīva 2014/41 ilustrē šo punktu, izmantojot sarakstu ar vairākiem izmeklēšanas pasākumiem, kuru režīmus tā reglamentē sīkāk [18].

47. Izmeklēšanas pasākumu un tiesiskās aizsardzības līdzekļu valsts režīmu *dažādība* izskaidro, kāpēc likumdevējs izvēlējās ierobežot Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punktā noteikto līdzvērtības nodrošināšanas pienākumu un šajā ziņā izvēlējās atkāpties no vispārīgi formulētā pienākuma nodrošināt tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas pieņemti ar tiesību aktiem, kuri bija spēkā pirms Direktīvas 2014/41 un kuru darbības joma bija šaurāka [19]. Šajā ziņā es piekrītu Čehijas valdībai.

48. Tomēr Direktīvas 2014/41 darbības jomā ietverto izmeklēšanas pasākumu dažādība nav vienīgais aspekts, kam būtu jānosaka Direktīvā 2014/41 paredzētā pienākuma būtība attiecībā uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem. Vēl viens būtisks elements ir izmeklēšanas pasākumu *būtība* kriminālprocesā kopumā.

49. Šajā ziņā personas, kurai piemērots izmeklēšanas pasākums, stāvoklis diezgan stipri atšķiras no galīgā tiesas lēmuma adresāta stāvokļa. Lai gan pēdējā minētajā kontekstā tiesvedības laikā kopumā jāpiemēro un jāievēro pilnīgas procesuālo tiesību garantijas, viena un tā paša procesuālā standarta piemērošana izmeklēšanas pasākumiem, kas tiek izskatīti atsevišķi, varētu mazināt šo pasākumu vai katrā ziņā daudzu šādu pasākumu praktisko vērtību. Patiešām, prasība par kratīšanu un arestiem mantai vai bankas (vai citu) operāciju nepārtrauktu uzraudzību, par kuru vispirms būtu pienācīgi jāpaziņo attiecīgajām personām, vienlaikus dodot šīm personām iespēju to apstrīdēt tiesā, vienkārši iedragātu jebkādu šāda izmeklēšanas pasākuma praktisko mērķi.

2. Direktīvā 2014/41 noteiktie obligātie standarti

50. Tomēr iepriekš minētais nenozīmē, ka uz EIR izdošanu un izpildi neattiecas nekādi standarti. Tiesa lietā *Staatsanwaltschaft Wien* jau norādīja, ka Direktīvā 2014/41 pastāv normatīvā sistēma, "kas ietver veselu garantiju kopumu gan [EIR] izdošanas vai apstiprināšanas stadijā, gan tā izpildes stadijā, lai nodrošinātu attiecīgās personas pamattiesību aizsardzību" [20].

[15] Beļģijas Karalistes, Bulgārijas Republikas, Igaunijas Republikas, Spānijas Karalistes, Austrijas Republikas, Slovēnijas Republikas un Zviedrijas Karalistes iniciatīva Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās – Paskaidrojuma raksts (OV 2010, C 165, 22. lpp.) (Padomes 2010. gada 3. jūnija dokuments Nr. 9288/10 ADD 1).

[16] Skat. Direktīvas 2014/41 34. pantu, kurā teikts, ka ar Direktīvu 2014/41 aizstāj attiecīgos noteikumus Eiropas Padomes 1959. gada 20. aprīļa Eiropas Konvencijā par savstarpēju tiesisko palīdzību krimināllietās, kā arī abos tās papildprotokolos, un divpusējos nolīgumos, kas noslēgti saskaņā ar tās 26. pantu; Konvencijā, ar ko īsteno Šengenas Nolīgumu; Konvencijā par Eiropas Savienības dalībvalstu savstarpēju tiesisko palīdzību krimināllietās un tās protokolā; Pamatlēmumā 2003/577 un Pamatlēmumā 2008/978. Skat. iepriekš 5. un 6. zemsvītras piezīmi.

[17] Izņemot kopējas izmeklēšanas grupas, kuras joprojām reglamentē Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmums 2002/465/TI par kopējām izmeklēšanas grupām (OV 2002, L 162, 1. lpp.).

[18] Sk. Direktīvas 2014/41 IV nodaļu "Īpaši noteikumi par dažiem izmeklēšanas pasākumiem", kas attiecas, piemēram, uz apcietināto pārvešanu uz laiku, nopratināšanu ar video vai telefonsakaru konferences palīdzību, informācijas par bankas un citiem finanšu kontiem vai par bankas un citām finanšu operācijām iegūšanu, vai slēpto izmeklēšanu. V nodaļa ir par telesakaru pārtveršanu.

[19] Sk. iepriekš 5. un 6. zemsvītras piezīmi.

[20] Spriedums, 2020. gada 8. decembris, *Staatsanwaltschaft Wien* (Viltoti pārveduma rīkojumi) (C-584/19, EU:C:2020:1002, 69. punkts).

51. Patiešām, kā to pareizi norāda visas ieinteresētās puses, kas iesniegušas apsvērumus šajā tiesvedībā, Direktīvā 2014/41 izveidotā sistēma nevar darboties, kaitējot pamattiesību aizsardzībai, kas izriet no Hartas un saskaņā ar 52. panta 3. punktu no ECTK paredzētajiem un ECT noteiktajiem obligātajiem standartiem.

52. Šo drošības pasākumu stingra ievērošana, iespējams, ir vēl svarīgāka trešai pusei valsts kriminālprocesā. Ir jāņem vērā, ka atšķirībā no apsūdzētās vai krimināvajāšanā esošas personas, visticamāk, šādām trešām pusēm vēlākās procesuālās stadijās nekad nebūs nekādu procesuālu tiesību vai arī tās nevarēs pat netieši apstrīdēt izmeklēšanas pasākumu likumību, piemēram, pieprasot izslēgt iegūtos pierādījumus vai apstrīdot galīgo lēmumu.

53. Tādējādi standarti, kuriem jāatbilst EIR izdošanai (un tajā ietvertajām garantijām), ir divi: pirmkārt, tie, kurus paredz pati Direktīva 2014/41, un, otrkārt, visaptveroša to pamattiesību ievērošana, uz kurām atsaucas šīs direktīvas normas, tās pašas sīkāk nenosakot.

54. Saskaņā ar pirmo kategoriju Direktīvas 2014/41 6. panta 1. punktā ir noteikts, ka EIR var izdot tikai tad, ja tā izdošana ir vajadzīga un samērīga ar tiesvedības nolūku un ja norādīto izmeklēšanas pasākumu(-us) tādos pašos apstākļos būtu iespējams noteikt līdzīgā vietējā lietā. Šī nepieciešamās minimālās iejaukšanās loģika ir atspoguļota arī citos direktīvas noteikumos, kuru kopsaucējs ir tādas iejaukšanās samazināšana vai pilnīga bloķēšana, kuru var izraisīt īpašs izmeklēšanas pasākums [21].

55. Attiecībā uz otro kategoriju EIR ir saistīti ar pamattiesību ievērošanu abās pusēs: izdevējā un izpildes dalībvalstī. Direktīvas 2014/41 1. panta 4. punktā vispirms tiek atgādināts par dalībvalstu vispārēju pienākumu ievērot LES 6. pantā nostiprinātās pamattiesības un tiesību principus. Šis vispārīgais apgalvojums ir precizēts 11. panta 1. punkta f) apakšpunktā, ar ko ievieš *vispārēju un skaidru* pamatu atteikties atzīt un izpildīt EIR, ja "pastāv būtiski iemesli, kas liek ticēt, ka EIR norādītā izmeklēšanas pasākuma izpilde būtu pretrunā ar izpildvalsts pienākumiem saskaņā ar LES 6. pantu un [H]artu".

56. Tomēr, runājot par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas ļauj apstrīdēt EIR kā tādu, ir taisnīgi atzīt, ka izmeklēšanas pasākuma būtība bieži nebūs saderīga ar iespēju apstrīdēt šo pasākumu atsevišķi un *ex ante*, un šādas apstrīdēšanas sekas ir iespēja atlikt vai vispār izslēgt pasākuma izpildi.

57. Citiem vārdiem, apgalvojot, ka vienmēr ir jāpastāv *ex ante* tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas ir tiesiskās aizsardzības līdzekļi tiesā, apstrīdot šā pasākuma likumību, diez vai varētu rasties atbilstošs līdzsvars starp attiecīgo personu, uz kurām attiecas izmeklēšana, pamattiesību aizsardzību un izmeklēšanas pasākumu nepieciešamo efektivitāti.

58. Tādējādi, manuprāt, iepriekš minēto pasākumu dažādība un to vispārīgā būtība izskaidro, kāpēc ES likumdevējs ierobežoja Direktīvas 2014/41 14. panta 1. punktā noteikto līdzvērtības nodrošināšanas prasību. Tas nozīmē, ka gadījumos, kad nepastāv tiesiskās aizsardzības līdzekļi, minētās direktīvas 14. panta 1. punkts neprasa dalībvalstij tos ieviest. Kā norāda Čehijas un

[21] Piemēram, saskaņā ar Direktīvas 2014/41 10. panta 3. punktu "izpildiestāde var izmantot arī citu izmeklēšanas pasākumu, nevis EIR norādīto pasākumu, ja ar izpildvalsts izvēlēto izmeklēšanas pasākumu var sasniegt tādu pašu rezultātu, taču ar līdzekļiem, kas prasa mazāku iejaukšanos nekā EIR norādītais izmeklēšanas pasākums". Turklāt attiecīgajos IV nodaļas noteikumos, kuros sīki izklāstīti vairāki izmeklēšanas pasākumu veidi, papildus vispārīgajam sarakstam, kas iekļauts Direktīvas 2014/41 11. pantā, ir noteikti īpaši neatzīšanas un neizpildes pamati.

Francijas valdības, šķiet, ka šo nostāju Tiesa jau ir paudusi spriedumā lietā *Gavanozov*, ņemot vērā vārdkopas "ja tādi ir" atkārtotu lietojumu, atsaucēs uz tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamību izdevējvalstī [22].

59. Tomēr šim apgalvojumam ir jāpiemēro diezgan svarīgs brīdinājums: līdzvērtība ir loģiski pieņemama tikai tad, ja situācija izdevējvalstī, uz kuru attiecas līdzvērtības prasība, pati par sevi ir saderīga ar pamattiesību aizsardzības obligātajiem standartiem, kā to prasa Harta un ECTK. Patiešām, šajā ziņā es piekrītu Francijas un Austrijas valdībām, kā arī Komisijai, norādot, ka Direktīva 2014/41 balstās uz pieņēmumu, ka dalībvalstis ievēro pamattiesības. Vienkāršāk sakot, līdzvērtība ir pieņemama tikai *tikmēr*, *kamēr* uz to nepamatojas, lai apstiprinātu ECKT obligāto standartu "līdzvērtīgu pārkāpumu".

3. Obligātie pamattiesību standarti saskaņā ar ECTK

60. Šajā saistībā ir īsi jāizklāsta ECT noteiktās obligātās prasības. Patiešām, iesniedzējtiesa, kā arī vairākas ieinteresētās puses norāda uz virkni ECT judikatūras, kurā Bulgārija ir atkārtoti saukta pie atbildības par ECTK 13. panta pārkāpšanu tiesiskās aizsardzības līdzekļu trūkuma dēļ attiecībā uz kratīšanas un aresta uzlikšanas mantai rīkojumiem [23].

61. Attiecībā uz attiecīgo Hartas noteikumu interpretāciju Hartas 52. panta 3. punktā ir noteikts, ka ECTK ir robeža, par kuru zemāka Hartā paredzētā aizsardzība nevar būt. ECTK 13. pants vismaz daļēji atbilst Hartas 47. panta pirmajai daļai. Tomēr 47. pants prasa tiesiskās aizsardzības līdzekli tiesā, kas nebūt tā nav ECTK 13. pantā [24].

62. Lai mazinātu šaubas par to, ko tieši Hartas 47. pants paredz saistībā ar tiesiskās aizsardzības līdzekļiem tiesā attiecībā uz izmeklēšanas pasākumiem, ir svarīgi precīzi norādīt ECT judikatūrā noteiktās obligātās prasības.

63. ECT ir pastāvīgi precizējusi, ka jēdziens "efektīvs tiesiskās aizsardzības līdzeklis" saskaņā ar ECTK 13. pantu paredz iespēju apstrīdēt gan kratīšanas, gan aresta uzlikšanas mantai rīkojumu *likumību*, kā arī *to izpildes* veidu.

64. ECT nosprieda, ka jēdziens "efektīvs tiesiskās aizsardzības līdzeklis" saskaņā ar ECTK 13. pantu neparedz iespēju apstrīdēt rīkojuma izdošanu pirms kratīšanas [25]. Tomēr *Posevini* lietā ECT piebilda, ka disciplinārsodu pret policiju par kratīšanas un aresta uzlikšanas mantai veikšanu nevar uzskatīt par tiesiskās aizsardzības līdzekli ECTK 13. panta izpratnē. ECTK 13. panta novērtēšanas kontekstā ir svarīgi, vai personai, uz kuru attiecas kratīšana un aresta uzlikšana mantai, bija pieejama procedūra, kas ļāva apstrīdēt kratīšanas un aresta uzlikšanas mantai

22 Spriedums, 2019. gada 24. oktobris, *Gavanozov* (C-324/17, EU:C:2019:892, 25., 29., 30., 32., 33., 37., 38. punkts un sprieduma rezolutīvā daļa).

23 ECT spriedums, 2017. gada 19. janvāris, *Posevini* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2017:0119JUD006363814, 83.–87. punkts. Skat. arī ECT spriedumus, 2007. gada 26. jūlijs, *Peev* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2007:0726JUD006420901, 70. punkts; 2008. gada 22. maijs, *Ilya Stefanov* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2008:0522JUD006575501, 59. punkts; 2013. gada 15. oktobris, *Gutsanovi* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2013:1015JUD003452910, 234. un 235. punkts; 2014. gada 30. septembris, *Prezhdarovi* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2014:0930JUD000842905, 26.–28. punkts, 30. un 31. un 49.–52. punkts; 2016. gada 16. februāris, *Govedarski* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2016:0216JUD003495712, 38.–40. punkts un 72.–75. punkts; 2016. gada 31. marts, *Stoyanov* u.c. pret Bulgāriju, CE:ECHR:2016:0331JUD005538810, 152. punkts, un 2016. gada 9. jūnijs, *Popovi* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2016:0609JUD003965111, 122. punkts.

24 Paskaidrojumi attiecībā uz Pamattiesību hartu (OV 2007, C 303, 17. lpp.).

25 ECT spriedums, 2008. gada 22. maijs, *Stefanov* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2008:0522JUD006575501, 59. punkts.

likumību un saņemt atbilstošu atlīdzību, ja rīkojums par tiem vai to izpilde bija nelikumīga [26]. ECT ir uzsvērusi, ka ir jābūt pieejamai iespējai "apstrīdēt kratīšanu kā tādu vai veidu, kādā par to ir izdots rīkojums vai atļauja" [27].

65. Citiem vārdiem, no vienas puses, pieteikums par disciplinārlietas sākšanu pret policiju par "smagnējām" izpildes metodēm nav pietiekama, lai izpildītu prasību par tiesiskās aizsardzības līdzekļiem saskaņā ar ECTK 13. pantu. No otras puses, šis noteikums nepārsniedz prasību pārsūdzēt tiesas lēmumu, kas nosaka kratīšanu un aresta uzlikšanu mantai un kam būtu jābūt pieejamam pirms kratīšanas un aresta uzlikšanas mantai veikšanas. ECT neprasa, lai tiesiskās aizsardzības līdzeklis ļautu attiecīgajai personai novērst kratīšanu un aresta uzlikšanu mantai vai ka šim tiesiskās aizsardzības līdzeklim būtu jābūt pieejamam jebkurā konkrētā brīdī procedūrā, kas saistīta ar kratīšanu un aresta uzlikšanu mantai. Tāpat netiek prasīts, lai attiecīgais tiesiskās aizsardzības līdzeklis būtu pieejams kriminālprocesā, uz kuru attiecas rīkojums par kratīšanu un aresta uzlikšanu mantai.

66. No ECT judikatūras es izsecinu šādus aspektus. Pirmkārt, ir jābūt iespējai apstrīdēt kratīšanas un aresta uzlikšanas mantai likumību *kādā posmā*, bet ne vienmēr (visai loģiski) pirms šā pasākuma izpildes. Otrkārt, šai pārskatīšanai un tās sākšanai ir skaidri jāattiecas uz attiecīgo *personu*. Tā nevar būt atkarīga no trešās puses iniciatīvas vai ieskatiem, piemēram, no iekšējas pārbaudes policijas spēkos. Treškārt, ir jāpārbauda gan kratīšanas, gan aresta uzlikšanas mantai aspekti: ne tikai attiecībā uz iespējamiem pārmērībām pasākuma veikšanas veidā, bet arī par šā pasākuma faktiskā rīkojuma izdošanas likumību.

67. Sniegšu vienkāršu piemēru: personai, kuras durvis kādā rītā izspēra policija, ir jābūt iespējai dalībvalsts iestādē ierosināt tālāku pārbaudi, kas neaprobežotos tikai ar pārliecināšanos par to, vai tiešām bija jāizsper ārdurvis vai jāsalauž roka personai, kura, iespējams, pretojas kratīšanai procesā (pasākuma *izpildes veids*), bet arī noteiktu, vai par šādu kratīšanu izdotais rīkojums vispār faktiski ir likumīgs (pasākuma *likumība* pati par sevi).

68. Tā ir ECTK garantēto tiesību būtība. Tieši *šo tiesību* iespējamā aizsardzībā Hartas 47. pants garantē iespēju savlaicīgi vērsties ar prasību tiesā.

69. Tomēr tas, ka ir jābūt iespējai apstrīdēt secinājumus neatkarīgā tiesā saskaņā ar Hartas 47. panta 1. punktu, nemaina pamattiesību būtību, kā arī potenciāli neliedz iepriekš izmantot administratīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli vai pienākumu vispirms iesniegt administratīvu sūdzību, pirms lieta tiek izskatīta valsts tiesā [28].

[26] Skat. ECT spriedumu, 2017. gada 19. janvāris, *Posevini* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2017:0119JUD006363814, 84. punkts. Skatīt arī ECT 2016. gada 16. februāra spriedumu lietā *Govedarski* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2016:0216JUD003495712, 94. punkts, kurā ECT atzīmēja, ka "*aucune disposition du droit interne ne permettait [aux demandeurs] de contester la régularité et la nécessité d'une perquisition du domicile* [..]". 2014. gada 30. septembra spriedumā lietā *Prezhdarovi* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2014:0930JUD000842905, 50. punkts, ECT atzīmēja, ka problēma ir skaidru noteikumu trūkums attiecībā uz pārskatīšanas tiesā darbības jomu, kā arī jēgpilna kratīšanas un aresta uzlikšanas mantai likumības un pamatotības pārbaude.

[27] ECT spriedums, 2017. gada 19. janvāris, *Posevini* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2017:0119JUD006363814, 85. punkts.

[28] Skat. manus secinājumus lietā *El Hassani* (C-403/16, EU:C:2017:659, 116. un 117. punkts un tajos minētā judikatūra). Netieši skat. arī spriedumus, 2017. gada 13. decembris, *El Hassani* (C-403/16, EU:C:2017:960, 39.–41. punkts), un 2021. gada 10. marts, *Konsul Rzeczypospolitej Polskiej w N.* (C-949/19, EU:C:2021:186, 45. un 46. punkts).

4. Starpposma kopsavilkums un īstā problēma

70. Izskatot un interpretējot šajā kontekstā, ECT judikatūrā nav nekā apgrūtinoša izmeklēšanas pasākumu izpildei saskaņā ar Direktīvu 2014/41. Līdzīgā kārtā nav problēmu ar to, ka Hartas 47. pants vajadzības gadījumā varētu būt piemērojams abiem aspektiem: veidam, kādā izmeklēšanas pasākums tika veikts izpildes dalībvalstī izpildes dalībvalsts iestādēs, kā arī tā rīkojuma, uz kura pamata izdevējas dalībvalsts iestādes ir izdevušas EIR, likumībai pašai par sevi. Patiešām, šķiet, ka Direktīvas 2014/41 14. panta 1. un 2. punktā paredzētais jurisdikcijas sadalījums precīzi atspoguļo šo loģiku.

71. Visi šie precizējumi attiecībā uz Direktīvas 2014/41 pareizo darbības jomu, kā arī ECT judikatūru un nepieciešamajiem obligātajiem standartiem bija vajadzīgi, lai varētu formulēt un galu galā risināt šīs lietas patieso problēmu. Šī problēma nebūt nav par valsts tiesību aktu saderību ar kādu konkrētu Direktīvas 2014/41 noteikumu. Īstā problēma ir vienu soli tālāk, metaforiski novietota pie visas sistēmas ieejas vārtiem: vai dalībvalsts var izdot EIR, kaut arī tā zina, ka šīs darbības pārkāpj ECTK obligātos standartus un līdz ar to arī ES tiesību aktos paredzēto obligāto aizsardzības līmeni?

C. Dalībvalsts, kas pārkāpj ECTK noteiktos obligātos standartus, nevar izdot EIR, kas izraisīs tāda paša veida pārkāpumu

72. Ar otro šajā tiesvedībā uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa jautā, vai tā var izdot EIR kratīšanai un arestu uzlikšanai mantai gan uzņēmuma, gan dzīvojamajās telpās, kā arī vai tā var nopratināt liecinieku, ja personām, uz kurām attiecas šie pasākumi, saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav pieejams tiesiskās aizsardzības līdzeklis.

73. Manuprāt, atbilde ir "nē, nevar". *Kamēr* izdevēja dalībvalsts nav nodrošinājusi atbilstību ECTK paredzētajiem un šo secinājumu iepriekšējā sadaļā izklāstītajiem obligātajiem standartiem, minētajām valsts iestādēm ir liegts piedalīties Direktīvā 2014/41 izveidotajā sistēmā.

74. Kā pareizi norādīja it īpaši Francijas un Austrijas valdības, kā arī Komisija, dalība tiesiskās palīdzības sistēmā un savstarpējā atzīšana, kas izveidota ar Direktīvu 2014/41, paredz, ka visiem dalībniekiem ir jāizpilda obligātās pamattiesību aizsardzības prasības.

75. Jāatzīst, ka šīs lietas īpatnība ir saistīta ar to, ka jautājumus ir uzdevusi izdevējas dalībvalsts tiesa, kamēr procedūra joprojām ir "iepriekšējas atzīšanas" stadijā. Iesniedzējtiesa paredz EIR izdošanu, bet neviens akts vēl nav šķērsojis robežas.

76. Tiesas judikatūrā par savstarpējas atzīšanas jomu krimināllietās parasti ir bijuši *izpildvaras* iestāžu jautājumi, kuros ir paustas šaubas par to, vai ES tiesību akti ļauj tām izpildīt citas dalībvalsts iestāžu pieprasījumus. Patiešām, instrumenti, kuru pamatā ir savstarpēja atzīšana, tradicionāli ir izvietojuši mehānismus, kas neļauj kļūdainam aktam radīt vēlamās juridiskās sekas izpildvalstu pusē. Izskatāmā lieta ir rets piemērs, kad izdevējiestāde parāda savaldību, jo ir radušās šaubas par to, vai tā pat spēj iedarbināt īpašu savstarpējas atzīšanas instrumentu.

77. Tomēr no iepriekš minētā noteikti nevar secināt, ka ES tiesību akti neņem vērā situāciju izdevējā dalībvalstī.

78. Praktiskā līmenī Direktīva 2014/41 reglamentē vairākus jautājumus un nosaka vairākas prasības izdevējai dalībvalstij. Šīs prasības ir vēl vairāk uzsvērtas ar minētās direktīvas 1. panta 4. punktā noteikto visu iesaistīto tiesu iestāžu vispārējo pienākumu ievērot pamattiesības.

79. Tomēr, problēmu aplūkojot principiālā līmenī, tā kļūst pavisam skaidra. Es neredzu, kā būtu iespējama jebkāda "savstarpēja uzticēšanās" sistēmā, kurā izdevējas dalībvalstis var izdot tiesību aktus, kas automātiski un saskaņā ar iepriekšējiem konstatējumiem pārkāpj obligātos standartus, kuriem piekrīt visa sistēma, un tomēr šādiem aktiem neatkarīgi no tā ir apzināti atļauts pēc tam iekļūt sistēmā.

80. Patiešām, es nedomāju, ka būtu jāatkārto apjomīgā judikatūra šajā jautājumā, uzsverot savstarpējās uzticēšanās nozīmi savstarpējās atzīšanas un daudzu tiesu iestāžu sadarbības mehānismu darbībā krimināllietās Eiropas Savienībā [29]. Konkrētāk, savstarpējas uzticēšanās prasība – vai patiesībā drīzāk neuzticēšanās aizliegums – nozīmē, ka izpildes dalībvalsts iestādēm ir *jāpieņem*, ka izdevējā dalībvalstī tikuši ievēroti noteikumi un pamattiesības, un tādējādi tām *nav jāpārbauda*, izņemot izņēmuma gadījumus, izdevējā dalībvalstī pieņemtā akta atbilstība pamattiesībām [30].

81. Tiesa arī uzsvēra, ka "dalībvalstīm tostarp saskaņā ar LES 4. panta 3. punkta pirmajā daļā minēto lojālas sadarbības principu ir jānodrošina savās atbilstošajās teritorijās Savienības tiesību piemērošana un ievērošana un šajā nolūkā jānosaka visi vajadzīgie vispārējie un īpašie pasākumi, lai nodrošinātu to pienākumu izpildi, kas izriet no Līgumiem vai no Savienības iestāžu aktiem" [31].

82. Ņemot to vērā, dalībvalsts, kas pievienojas sistēmai un apzinās, ka tās izdotie tiesību akti faktiski jau nav saderīgi ar noteiktajām obligātajām pamattiesību garantijām, manuprāt, nedarbojas lojālas sadarbības garā. Šāda rīcība nevar radīt savstarpēju uzticēšanos. Faktiski tās ir pretnostatījums, liekot jebkuram citam dalībniekam un it īpaši izpildes dalībvalstij *savstarpēju neuzticēšanos* uzskatīt par savu automātisko nostāju. Kā var radīt savstarpēju uzticēšanos sistēmā, kurā dažiem tās dalībniekiem ir atļauts apzināti neievērot noteikumus?

83. Protams, Direktīvā 2014/41 ir iekļauti vairāki aizsardzības pasākumi, kas nodrošina pamattiesību ievērošanu konkrētā izmeklēšanas pasākuma atzīšanas un izpildes līmenī izpildes dalībvalstī [32]. Šajā sarakstā patiešām ir ietverts atteikuma pamats saskaņā ar Direktīvas 2014/41 11. panta 1. punkta f) apakšpunktu, kura rezultāts, iespējams, ir atteikums, pamatojoties uz pamattiesību neievērošanu.

84. Tomēr tas noteikti nenozīmē, ka visu atbildību var uzvelt izpildes dalībvalstij. Es atkārtoju, patiesa sadarbība (un savstarpēja uzticēšanās) ir savstarpēji saistītas. Tās pēc definīcijas ietver visas darījuma puses. Tiesa ir uzsvērusi šo domu, norādot, ka pamattiesību ievērošana ir *kopīgs pienākums*, kas attiecas gan uz izdevēju, gan uz izpildes dalībvalsti. Sākotnējais pienākums nodrošināt pamattiesību ievērošanu ir tieši uz izdevējas dalībvalsts pleciem [33]. Sākumā ļaujot

[29] Skat., piemēram, nesenos spriedumus, 2020. gada 8. decembris, *Staatsanwaltschaft Wien* (Viltoti pārveduma dokumenti) (C-584/19, EU:C:2020:1002, 40. punkts), vai 2021. gada 10. marts, PI (C-648/20 PPU, EU:C:2021:187, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

[30] Skat., piemēram, Atzinumu 2/13 (Eiropas Savienības pievienošanās ECTK), 2014. gada 18. decembris, (EU:C:2014:2454, 192. punkts). Skat. arī spriedumu, 2018. gada 6. marts, *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

[31] Spriedums, 2018. gada 6. marts, *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

[32] Izklāstīts iepriekš šo secinājumu 53. un 54. punktā.

[33] Skat., piemēram, spriedumu, 2018. gada 23. janvāris, *Piotrowski* (C-367/16, EU:C:2018:27, 50. punkts un tajā minētā judikatūra), kas Eiropas apcietināšanas ordera kontekstā apstiprina, ka *izdevējas* dalībvalsts *galvenā atbildība* ir nodrošināt pamattiesību ievērošanu.

nesaderīgiem EIR iekļūt sistēmā, visa atbildība par pamattiesību aizsardzību tiktu pārnesta tikai uz izpildiestādēm [34], kuras dažos gadījumos to varētu saprast, bet citos – varētu būt svētlaimīgā neziņā.

85. Manuprāt, šāda krievu rulete ar individuālām tiesībām būtu konceptuāli pilnībā nesaderīga ar savstarpējās atzīšanas sistēmas loģiku. Izdevēja iestāde būtu informēta par to, ka izdotais EIR pārkāpj pamattiesības, bet vienkārši atstātu to izpildiestādes pārziņā, lai redzētu, vai tā to sapratīs, un tā rezultātā diezgan selektīvi tiktu ņemtas vērā procesā iesaistītās personas pamattiesības [35].

86. Turklāt šāda krievu rulete ne tikai uzliek atbildību par pārkāpuma atklāšanu izpildes dalībvalstij, bet arī padara izpildes dalībvalsti par iespējami līdzdalīgu šajos pārkāpumos, ja tā nespēj tos atklāt un novērst. Tādējādi iesaistītās dalībvalstis riskētu neievērot ECT noteiktās prasības lietā Avotiņš [36] un līdz ar to izraisītu to atbildību saskaņā ar starptautiskajām tiesībām [37].

87. Patiešām, lieta Avotiņš, kā arī Tiesas judikatūra attiecībā uz izdevējas dalībvalsts tiesību akta iespējamu neatzīšanu vai neizpildi izpildes dalībvalstī [38] ir saistīta ar sistēmiskiem trūkumiem vai sistēmiskām nepilnībām izdevējā dalībvalstī, kam var būt zināmas sekas izpildes dalībvalstī.

88. Tomēr jeb, pareizāk sakot – *a fortiori*, es nesaprotu, kāpēc, ja šīs sekas ir paredzētas (sistēmiskiem) makrotrūkumiem, proti, kad visa sistēma nedarbojas [39], kā arī tam, ko var apzīmēt kā nozares nepilnības [40], to pašu nevarētu attiecināt uz to, ko var apzīmēt kā vienkāršus mikrotrūkumus, proti, nepilnībām, kas konstatēti tikai attiecībā uz konkrētiem procesuāliem elementiem.

89. Turklāt, ja loģika ir tāda, ka, sākot no noteikta punkta izpildes dalībvalstij vairs nav pienākuma atzīt vai izpildīt tiesību aktus, ko izdevušas konkrētas izdevējas dalībvalstis [41], vai šis paziņojums nenozīmē arī to, ka izdevējai dalībvalstij, ja tā zina, ka tā neievēro noteikumus, būtu jāatturas izmantot tiesu sadarbības sistēmu, kuras pievienošanās prasībām tā vairs neatbilst?

90. Savā ziņā šāds secinājums ir ne tikai raksturīgs sistēmas izvēlētajai pieejai, bet arī ir daudz *samērīgāks*. Tā vietā, lai apgrūtinātu visas tiesu iestāžu sadarbības sistēmas (un visas individuālās iesaistītās personas dalībvalstīs) darbību ar to, ka katrā atsevišķā gadījumā no jauna ir jāpārbauda, vai ir sniegts pamats atteikumam atzīt un izpildīt, vai nav saprātīgāk uz laiku apturēt atzīto un

[34] Šajā ziņā es piekrītu ģenerāladvokāta Ī. Bota [*Y. Bot*] secinājumiem lietā *Gavanozov*, ka šāds risinājums ir pretrunā ne tikai Direktīvas 2014/41 vispārīgajai iecerei, bet arī savstarpējās uzticēšanās jēdzienam (C-324/17, EU:C:2019:312, 84.–87. punkts).

[35] Tas viss liek domāt par hipotētisku mehānisko transportlīdzekļu ražotāju, kurš nodod ekspluatācijā transportlīdzekļus, apzinoties, ka tiem visiem ir tehniski trūkumi, tomēr paļaujoties uz pārliecību, ka policijas pārbaudes nav tik biežas un ka, turot īkšķus, cerams, nebūs tik daudz tehnisko trūkumu izraisītu ceļu satiksmes negadījumu, kuros tiktu ievainoti pasažieri vai sabiedrības locekļi.

[36] ECT spriedums, 2016. gada 23. maijs, Avotiņš pret Latviju, CE:ECHR:2016:0523JUD001750207, 116. punkts.

[37] Skat. neseno ECT spriedumu, 2021. gada 25. marts, *Bivolaru* un *Moldovan* pret Franciju, CE:ECHR:2021:0325JUD004032416.

[38] Spriedumi, 2011. gada 21. decembris, *N. S.* u.c. (C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865); 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), un 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

[39] Spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 58.–62. punkts).

[40] Tajā norādītais ir trūkums attiecībā uz dažām attiecīgajām jomām, piemēram, nosacījumiem starptautiskās aizsardzības meklētājiem – spriedums, 2011. gada 21. decembris, *N. S.* u.c. (C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 89., 90., 94. un 106. punkts), vai apcietinājuma apstākļiem – spriedums, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi un Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 89.–94. punkts), nevienam no scenārijiem neliecinot, ka šie trūkumi būtu ietekmējuši visu attiecīgās dalībvalsts tiesu sistēmu.

[41] Visnesenāk Tiesa to ir atkārtoti apgalvojusi spriedumā, 2020. gada 17. decembris, *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas tiesu iestādes neatkarība) (C-354/20 PPU un C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033), un vēlāk to ir piemērojusi *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamas tiesa, Nīderlande) 2021. gada 10. februāra spriedumā, Lieta Nr. RK 20/771 13/751021-20, NL:RBAMS:2021:420.

apzināto problemātisko avotu, lai pirms atkārtotas izmantošanas vispirms tiktu nodrošināta atbilstība obligātajiem standartiem? Šāds risinājums šķiet vēl pamatotāks, jo atšķirībā no situācijas, kad jāpierāda, ka iespējamais sistēmiskais trūkums rada draudus attiecīgās personas individuālajai situācijai[42], gadījumā, ja nozares regulējums ir nepietiekams un attiecas tikai uz vienu problēmu, ir skaidrs, ka nav iespējams izdot nekādu atbilstošu tiesību aktu. Visi izdotie akti pēc noklusējuma būs nederīgi, jo tiesību akti, saskaņā ar kuriem tos izdeva, paši nebija saderīgi.

91. Īsāk sakot, ikvienam, kurš vēlas izmantot tiesiskās palīdzības un savstarpējas atzīšanas sistēmu saskaņā ar Direktīvu 2014/41 vai saskaņā ar jebkuru citu tiesu iestāžu sadarbības un savstarpējas atzīšanas instrumentu šajā jomā, metaforiski runājot, ir jābūt tīrām rokām vai drīzāk – nedrīkst būt apzināti sasmērētas rokas. Šā vairākkārt atzītā un sistemātiski uzsvērtā higiēnas pamatnoteikuma neievērošana patiešām var novest pie tā, ka attiecīgajai personai tiek lūgts atstāt telpu un atgriezties tikai pēc tam, kad viņš ir atradis ziepes un veicis nepieciešamās procedūras.

92. Saistībā ar šīs lietas konkrēto kontekstu, kā aprakstīts iepriekš, spriedumā lietā *Posevini*[43] un iepriekšējos spriedumos ECT ir atzinusi, ka Bulgārija nav izpildījusi pienākumu nodrošināt efektīvu tiesisko aizsardzību ECTK 13. panta nozīmē tādu procedūru neesamības dēļ, kuras ļautu apstrīdēt rīkojuma par kratīšanu un aresta uzlikšanu mantai likumību vai panākt atbilstošu tiesību aizsardzību[44]. Kā norādīts šajos lēmumos, Bulgārijas valdība faktiski atzina šo trūkumu un ir apņēmusies likt Ministru komitejai novērst šo situāciju[45], taču līdz šim bez rezultātiem, kā tas ir uzsvērts arī lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu šajā lietā.

93. Kopumā, kamēr šis valsts likumdošanas trūkums nav novērsts, attiecīgās dalībvalsts iestādēm patiešām tiek liegts izdot EIR, kas automātiski un neizbēgami rada tādu pašu pamattiesību pārkāpumu, kādu jau novērojusi ECT.

94. Es atzīmēju, ka neviena līdzīga problēma attiecībā uz lēmumu par rīkojumu veikt liecinieka nopratināšanu nav konstatēta. Šajā ziņā es piekrītu Francijas un Austrijas valdībām, ka liecinieka nopratināšana pati par sevi, visticamāk, neizraisīs tik būtisku iejaukšanos cilvēka pamatbrīvībās, kā tas ir gadījumā ar rīkojumu par kratīšanu un aresta uzlikšanu mantai.

95. Turklāt Direktīvas 2014/41 24. pantā ir paredzēta diezgan sīki izklāstīta liecinieka nopratināšanas kārtība, izmantojot videokonferenci vai citu audiovizuālu pārraidi. Alternatīvi – tās 25. pants attiecas uz liecinieku uzklausīšanu ar telefonkonferences palīdzību. Šie noteikumi ietver īpašas garantijas, tostarp neatzīšanas vai neizpildes pamatu saskaņā ar minētās direktīvas 24. panta 2. punktu, prasību izpildiestādei piemērot "izpildvalsts tiesību pamatprincipus" saskaņā ar attiecīgās direktīvas 24. panta 5. punkta a) apakšpunktu vai pienākumu informēt par procesuālajām tiesībām, tostarp par tiesībām nesniegt liecību, kā noteikts tās 24. panta 5. punkta e) apakšpunktā.

96. To ievērojot, es neuzskatu, ka šajā gadījumā risinājums būtu jāattiecina tikai uz rīkojumiem veikt kratīšanu un aresta uzlikšanu mantai, lai, iespējams, radītu sistēmisku risinājumu potenciāli atklātam iespējamo pamattiesību pārkāpumu sarakstam. Atšķirīgi izmeklēšanas pasākumi, kā jau

[42] Nepieciešams "divpakāpju pārbaudē", kas paredz gan strukturālu (sistēmisku un vispārinātu), gan arī individuālu apsvērumu attiecībā uz katru gadījumu – spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 61. un 68. punkts), kā apstiprināts spriedumā, 2020. gada 17. decembris, *Openbaar Ministerie* (Izsniegšanas tiesu iestādes neatkarība) (C-354/20 PPU un C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 54. un 55. punkts).

[43] ECT spriedums, 2017. gada 19. janvāris, *Posevini* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2017:0119JUD006363814.

[44] Skat. iepriekš 23. zemsvītras piezīmi.

[45] Skat. ECT spriedumu, 2017. gada 19. janvāris, *Posevini* pret Bulgāriju, CE:ECHR:2017:0119JUD006363814, 47. punkts.

tika atzīmēts, var izraisīt atšķirīgu iejaukšanās līmeni un intensitāti. No šī viedokļa raugoties, šķiet grūti abstrakti novilkt robežu, lai apgalvotu, ka konkrētais izmeklēšanas pasākums *nekad* nebūs problemātisks.

97. Attiecībā uz liecinieka specifisko nopratināšanu, lai arī to var raksturot kā diezgan "vieglu" iejaukšanos personiskajā jomā, ir jāpieļauj iespēja, ka konkrēta liecinieka nopratināšana konkrētā situācijā tomēr var izraisīt aizsargātu personas tiesību pārkāpumu, piemēram, neaizsargātu personu tiesību gadījumā, kuru īpašā situācija nebūtu pienācīgi ņemta vērā, pieņemot EIR, kas paredz šādu nopratināšanu. Šādā situācijā attiecīgajai personai jābūt pieejamiem arī tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas ļautu pārskatīt šāda pasākuma likumību un saņemt atbilstošu kompensāciju.

98. Kopumā – izdevējiestāžu pienākums ir pārliecināties, ka to tiesību akti nekļūst prettiesiski, jo netiek ievēroti ECTK noteiktie obligātie standarti, kad minētie akti nonāk Direktīvas 2014/41 sistēmā.

V. Secinājumi

99. Es iesaku Tiesai uz *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināllietu tiesa, Bulgārija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/41/ES (2014. gada 3. aprīlis) par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās 14. panta 1. punkts un 1. panta 4. punkts, to lasot kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, un LES 4. panta 3. punkts, nepieļauj tādu situāciju, kurā valsts tiesību akti neparedz nekādus tiesiskās aizsardzības līdzekļus pret Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošanu, ja šāda rīkojuma izdošana automātiski un neizbēgami izraisa tādu pašu Eiropas Cilvēktiesību konvencijas garantēto obligāto standartu pārkāpumu kā to, uz kuru jau ir norādījusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa. Minētie noteikumi ir pretrunā arī Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošanai šādos apstākļos.